

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ของวิทยาลัยครูเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตเพื่อเป็นนักสื่อสารพัฒนาการ ในระดับท้องถิ่น" มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบและ เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์สาขาวิชา นิเทศศาสตร์ ของวิทยาลัยครู เกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตเป็นนักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่น ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นมา 1 ชุด มีลักษณะเป็นแบบ เลือกตอบ แบบมาตราส่วนประเมินค่า และแบบปลายเปิด โดยถามถึงระดับความรู้เกี่ยวกับการสอนและแนวโน้มในการผลิตบัณฑิต สาขาวิชา นิเทศศาสตร์ เพื่อเป็นนักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถาม ไปยังกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหารวิทยาลัยครูจำนวน 85 คน และอาจารย์จำนวน 115 คน ซึ่งได้รับแบบสอบถามจากผู้บริหารกลับคืนมาจำนวน 70 ชุด และจากอาจารย์จำนวน 109 ชุด แล้วผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้บริหาร

ผลที่ได้จากการวิจัยปรากฏว่าผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชายเสีย ส่วนใหญ่และมีอายุระหว่าง 40-49 ปี มีอายุราชการอยู่ในช่วง 21 ปีขึ้นไป และมีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโทมากที่สุด ผู้บริหารส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนในวิทยาลัยครูอยู่ในช่วง 21 ปีขึ้นไป มีประสบการณ์การสอนในสาขาวิชา นิเทศศาสตร์อยู่ในช่วงไม่เกิน 1 ปี และผู้บริหารส่วนมากไม่มีพื้นความรู้หรือประสบการณ์ทางสาขาวิชา นิเทศศาสตร์เลย แต่มีบางคนที่มีพื้นความรู้หรือประสบการณ์ทางสาขาวิชา นิเทศศาสตร์บ้าง โดยเคยได้รับการอบรมทางสาขา นิเทศศาสตร์

มากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่าในกรณีที่ไม่มีอาจารย์จบสาขาวิชานิเทศศาสตร์มาโดยตรง ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าควรจะพิจารณาเลือกผู้สอนจากคนที่จบสาขาใกล้เคียงมากที่สุด

1.2 อาจารย์

อาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 30-39 ปี มีอายุราชการอยู่ในช่วง 11-15 ปี และมีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโทมากที่สุด อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นอาจารย์ประจำภาควิชาการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ แต่ประจำอยู่ภาควิชา ภาษาไทย ใส่ทัศนศึกษา วิทยาการจัดการ บรรณารักษ์ อุตสาหกรรมศิลป์ และจิตวิทยา มากน้อยตามลำดับ และอาจารย์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนในวิทยาลัยครู อยู่ในช่วง 11-15 ปี มีประสบการณ์การสอนในสาขาวิชานิเทศศาสตร์อยู่ช่วงไม่เกิน 1 ปี มากที่สุด อนึ่ง อาจารย์ที่มีพื้นความรู้หรือประสบการณ์ทางวิชานิเทศศาสตร์ ส่วนใหญ่มีโดยการได้รับการอบรมมากที่สุด

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความรู้ในเรื่องการสื่อสาร เพื่อการพัฒนา คุณสมบัติของนักสื่อสารพัฒนาการ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอน และแนวโน้มในการผลิตบัณฑิต

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความรู้เกี่ยวกับการสื่อสาร เพื่อการพัฒนา

ผู้บริหารและอาจารย์ส่วนใหญ่ มีระดับความรู้เกี่ยวกับการสื่อสาร เพื่อการพัฒนาในระดับมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและอาจารย์แล้ว พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ในข้อที่เกี่ยวกับการมีความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนา โดยที่อาจารย์มีความรู้เกี่ยวกับการสื่อสาร เพื่อพัฒนามากกว่าผู้บริหาร ส่วนในข้อที่เกี่ยวกับความต้องการศึกษาหาความรู้หรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนา อาจารย์มีความต้องการมากกว่าผู้บริหารเช่นกัน

2.2 คุณสมบัติของนักสื่อสารพัฒนาการ ด้านความรู้ความสามารถและคุณสมบัติเฉพาะตัว

ทั้งผู้บริหารและอาจารย์มีความเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติด้านความรู้ความสามารถที่นักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่นควรมี ตรงกันในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ และจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและอาจารย์ พบว่า แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในข้อที่ว่า นักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่นควรรู้จักว่าใครเป็นใครในท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ โดยผู้บริหารเห็นด้วยมากกว่าอาจารย์

ในด้านคุณสมบัติเฉพาะตัวของนักสื่อสารพัฒนาการ ในระดับท้องถิ่น ทั้งผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นตรงกันเป็นส่วนใหญ่ และเห็นด้วยในระดับมากที่สุดในเรื่องที่ว่า นักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่นควรเป็นผู้มีความกระตือรือร้นและตั้งใจในการทำงาน จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและอาจารย์พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 ความคิดเห็น เกี่ยวกับการสอนด้าน เนื้อหาวิชา วิธีสอน ด้านอุปกรณ์การสอน และการประเมินการเรียนการสอน

ความคิดเห็น เกี่ยวกับการสอน ด้าน เนื้อหาวิชา ทั้งผู้บริหารและอาจารย์เห็นด้วยในระดับมากที่สุดตรงกันในทุกข้อว่า ในหลักสูตรสาขาวิชานิเทศศาสตร์ เพื่อผลิตบัณฑิต เป็นนักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่น เนื้อหาวิชาที่ควรเน้นมากที่สุด คือวิชาที่เน้นความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ รองลงมา เป็นเนื้อหาวิชาที่เน้นให้บัณฑิตประกอบอาชีพอิสระได้ วิชาที่เน้นการฝึกปฏิบัติ ฝึกทดลอง วิชาที่เน้นจริยธรรมด้านนิเทศศาสตร์ รวมทั้งวิชาที่เกี่ยวกับการโน้มน้าวใจ วิชาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของท้องถิ่น และตลาดแรงงาน ถัดไปคือเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ รวมทั้งวิธีทางด้านเทคนิค เนื้อหาที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์กลุ่มคนที่จะติดต่อสื่อสารด้วย เนื้อหาที่เป็นสหวิชาคือมีวิชาเลือกหลาย ๆ สาขาเพื่อไปประยุกต์ประกอบอาชีพอื่นได้ และท้ายสุด เนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการผลิตสื่อและการวางแผนการใช้สื่อชนิดต่าง ๆ ตามลำดับ

ความคิดเห็น เกี่ยวกับการสอน ด้านวิธีสอน ทั้งผู้บริหารและอาจารย์เห็นด้วยในระดับมากที่สุดตรงกันเกือบทุกข้อว่าการผลิตบัณฑิตในหลักสูตรสาขาวิชานิเทศศาสตร์ เพื่อเป็นนักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่นควรมีวิธีการสอน โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกปฏิบัติจริง โดยให้ออกฝึกภาคสนาม ดูงานนอกสถานที่ สัมมนาและอภิปรายกลุ่ม ใช้สถานการณ์จำลองเพื่อแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนจัดกิจกรรมกันเอง ค้นคว้าทำรายงาน การศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) และการแสดงบทบาทสมมติ มากน้อยตามลำดับ ส่วนวิธีการสอบแบบบรรยายทั้งผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่าควรใช้ให้น้อยที่สุด

เมื่อ เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ในด้านวิธีการสอนแล้ว พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอน ด้านอุปกรณ์การสอน ทั้งผู้บริหารและอาจารย์เห็นด้วยในระดับมากตรงกัน เป็นส่วนใหญ่ ว่าการผลิตบัณฑิตในหลักสูตรสาขาวิชา นิเทศศาสตร์ เพื่อเป็นนักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่น ควรใช้อุปกรณ์การสอน ดังนี้คือ เอกสารประกอบเนื้อหาวิชา นิเทศศาสตร์ หนังสือสำหรับศึกษาเพิ่มเติม วิดีโอ เทป ภาพนิ่ง สไลด์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ-แผ่นโปร่งใสและเครื่องบันทึกเสียง ส่วนภาพยนตร์นั้น ผู้บริหารและอาจารย์เห็นตรงกันว่า ควรใช้ให้น้อยกว่าอุปกรณ์อื่น ๆ และสื่อหรือทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น เช่น หนังสือพิมพ์ในท้องถิ่น หรือแม้แต่สื่อบุคคล เช่น ผู้นำท้องถิ่น เป็นต้น อาจารย์เห็นว่าควรนำมาใช้ในการสอนให้มากที่สุด

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับ อุปกรณ์การสอนที่ควรใช้ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอน ด้านการประเมินการเรียนการสอน ทั้งผู้บริหารและอาจารย์เห็นด้วยในระดับมากตรงกัน เกือบทุกข้อเช่นกัน ว่า การผลิตบัณฑิต ในหลักสูตรสาขาวิชา นิเทศศาสตร์ เพื่อเป็นนักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่น ควรประเมินการเรียนการสอนโดย การทดสอบภาคปฏิบัติในสถานการณ์จริง ให้ผู้เรียนรายงาน เป็นกลุ่มย่อย เขียนรายงานจากการค้นคว้า และสังเกตจากการปฏิบัติงาน โดยใช้แบบสังเกตประกอบ ส่วนการให้ผู้เรียนประเมินผลกันเองโดยใช้แบบประเมินผลที่ทางผู้สอนเตรียมไว้ ทั้งผู้บริหารและอาจารย์ เห็นตรงกันว่าควรใช้น้อยกว่าวิธีอื่นที่กล่าวมา และการใช้แบบทดสอบ ผู้บริหารเห็นว่าควรใช้มาก แต่อาจารย์มีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและอาจารย์ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในวิธีการประเมินการเรียนการสอนโดย สังเกตจากการปฏิบัติงาน โดยใช้แบบสังเกตประกอบ ซึ่งผู้บริหารเห็นว่า ควรใช้มากกว่า อาจารย์

2.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มในการผลิตบัณฑิตหลักสูตรสาขาวิชา นิเทศศาสตร์ ของวิทยาลัยครู เพื่อเป็นนักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่น

ทั้งผู้บริหารและอาจารย์มีความเห็นตรงกันว่า แนวโน้มในการผลิต บัณฑิตหลักสูตรสาขาวิชา นิเทศศาสตร์ของวิทยาลัยครู เพื่อ เป็นนักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่น

ควรมุ่งผลิตบัณฑิต เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพอิสระได้มากที่สุด รองลงมา เพื่อเป็นนักประชาสัมพันธ์ เป็นนักหนังสือพิมพ์ในท้องถิ่น เป็นนักจัดรายการวิทยุหรือโทรทัศน์ในท้องถิ่น เป็นนักคุณเทคโนโลยีในท้องถิ่น และบางคนเห็นว่ายังไม่มียุทธศาสตร์และเป้าหมายที่แน่นอน

นอกจากนี้ยังมีผู้บริหารบางท่านมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมุ่งผลิตบัณฑิต เพื่อให้ เป็นหัวหน้างานระดับต้นที่รอบรู้ เชี่ยวชาญ มีทักษะในงานระดับต้นอย่างมีคุณภาพ เป็นนักสื่อสารขององค์กรหรือหน่วยงานด้านการพัฒนา เป็นผู้เก็บข้อมูลท้องถิ่นและแปรข้อมูลเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และ เป็นผู้ใช้งานนิเทศศาสตร์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานประจำอาชีพอื่นให้มีสมรรถภาพยิ่งขึ้น

และมีอาจารย์บางท่านมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมุ่งผลิตบัณฑิต เพื่อ เป็นนักสื่อสารเพื่อออกแบบระบบข่าวสารข้อมูล เพื่อเชื่อมโยงกับองค์กรร่วมในการพัฒนา และมุ่งใช้ข้อมูลข่าวสารในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น และ เป็นผู้ทำงานร่วมกับพัฒนากรท้องถิ่นหรืออาชีพอื่น ๆ โดยให้ความร่วมมือหรือให้คำปรึกษาในงานที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชานิเทศศาสตร์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตสาขาวิชานิเทศศาสตร์ ของวิทยาลัยครู เพื่อเป็นนักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ สรุปได้ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะของผู้บริหาร ผู้บริหารได้เสนอว่า ในด้านบุคลากรควรมีการเตรียมผู้สอนที่มีความรู้ตรงสาขาวิชาที่สอนให้พร้อมและเพียงพอกับความต้องการ อีกทั้งควรเพิ่มวุฒิทางการศึกษาของอาจารย์

ส่วนในด้านหลักสูตรก็ควรจะมีปรัชญาและเนื้อหาของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ที่ชัดเจน และควรเตรียมหลักสูตรจนถึงปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ ซึ่งจะต้องเอื้ออำนวยต่อสถานการณ์ของท้องถิ่น โดยเน้นให้ผู้จบสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ รวมทั้งต้องคำนึงถึงความต้องการของตลาดแรงงานด้วย

ในด้านการจัดการเรียนการสอนควรเน้นการฝึกปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี เน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ และควรให้นักศึกษามีโอกาสสัมผัสกับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อสร้างความคิดริเริ่มในการที่จะพัฒนาท้องถิ่นด้วย

ส่วนในด้านงบประมาณก็ควรเพิ่มงบประมาณในการซื้อ เครื่องมืออุปกรณ์ใน ห้องปฏิบัติการให้เพียงพอ และเพิ่มอัตราจ้างบุคลากรทางนิเทศศาสตร์โดยตรงให้มากขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะของอาจารย์ ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะไม่ต่างจากผู้บริหาร มากนัก คือ ในด้านบุคลากรควรเตรียมอาจารย์ที่มีความรู้ตรงสาขาวิชาที่สอนให้พร้อมและ มากขึ้นเพียงพอกับความต้องการ ตลอดจนควรจัดอาจารย์ให้สอดคล้องกับสาขาวิชาที่อาจารย์ เรียนมา และควรจัดอบรมสัมมนา และเพิ่มคุณวุฒิทางการศึกษาของอาจารย์ตามความเหมาะสม อีกทั้งควรให้มหาวิทยาลัยของรัฐและ เอกชนที่มีคณะนิเทศศาสตร์จัดโครงการร่วมกับวิทยาลัยครู เพื่อพัฒนาอาจารย์ของวิทยาลัยครูที่มีคุณวุฒิด้านที่เกี่ยวข้อง

ด้านสถานที่ ควรจัดให้มีห้องฝึกปฏิบัติงานให้เพียงพอและตรงกับงาน และ ควรเตรียมสถานที่ฝึกงานทั้งในห้องปฏิบัติการ และภาคสนามให้พร้อมก่อน เปิดสอนตามหลักสูตร

ด้านหลักสูตร หลักสูตรควรจะ เน้นให้บัณฑิตออกไปประกอบอาชีพอิสระ และ ควรจัดทำหลักสูตรให้ถึงระดับปริญญาตรี ส่วน เนื้อหาของหลักสูตรควร เน้นถึงความต้องการของ ห้องถิ่นนั้น ๆ อย่างแท้จริง และควรคำนึงถึงขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ของท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย

ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรฝึกปฏิบัติมากกว่าทฤษฎีโดย เน้นให้ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จริง เน้นคุณภาพของบัณฑิตมากกว่าปริมาณ และวิทยาลัยครูแต่ละแห่ง ควรมีนโยบายในการจัดการเรียนการสอนและการผลิตบัณฑิตที่ชัดเจน

ด้านเนื้อหาวิชา ควรเน้นและเพิ่มวิชาพัฒนาชุมชน การสื่อสารสาธารณะ การสื่อสารการเมือง และจิตวิทยาการสื่อสาร ตลอดจนควรเพิ่มวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับ ด้วยเพื่อเป็น เครื่องมือสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้เพื่อการสื่อสาร

ด้านตัวผู้เรียน ควรคัดเลือกตัวผู้เรียนที่มีใจรักและสนใจงานด้านนิเทศศาสตร์ จริง ๆ เป็นพื้นฐานสำคัญ และควรมีการทดสอบความรู้ทางนิเทศศาสตร์ก่อน เข้ามาเรียน ตลอดจน ควรคัดเลือกผู้เรียนที่มีความรับผิดชอบสูง มุคลิกดี มีน้ำใจดี และเปี่ยมด้วยคุณธรรม นอกจากนี้ ควรฝึกผู้เรียนให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมที่เป็นภูมิลาเนาของตนเองให้มากโดยนำความรู้ และ สิ่งที่ได้เรียนมา ไปใช้ประโยชน์ในฐานะผู้นำทางความคิดและจัดระบบสังคมท้องถิ่นที่ตน เป็นสมาชิก

นอกจากนี้แล้วอาจารย์ยังมีความคิดเห็นเพิ่มเติมในด้านอื่น ๆ อีกคือ วิทยาลัยครู และกรมการฝึกหัดครูควรให้ความสำคัญ และมีนโยบายที่แน่นอนในการผลิตบัณฑิตสาขานี้ รองลงไปควรมีการประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ในระดับท้องถิ่นให้เข้าใจยอมรับ และให้ความร่วมมือในการฝึกงาน ฝึกงาน และการใช้นิเทศศาสตร์ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ท้องถิ่นอย่างจริงจัง อีกทั้งรัฐควรมีอัตราจ้างสำหรับนักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่น นอกจากนี้วิทยาลัยครูควรระดมกำลังบุคลากรในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตให้มากขึ้น และเสนอให้อาจารย์สาขา นิเทศศาสตร์ในมหาวิทยาลัยได้รับการยอมรับ ควรเปิดตัวบริการให้ความรู้ โดยการเป็นวิทยากรในการบรรยายให้มากขึ้น เพื่อผลผลิตจะได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีข้อควรอภิปรายดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้บริหาร

ผลการวิจัยในส่วนของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้บริหาร พบว่า เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 40 - 49 ปี ส่วนอายุราชการและประสบการณ์การสอนในวิทยาลัยครู อยู่ในช่วง 21 ปีขึ้นไป และมีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโทมากที่สุด แต่ผู้บริหารส่วนใหญ่จะมี ประสบการณ์การสอนในสาขาวิชา นิเทศศาสตร์อยู่ในช่วงไม่เกิน 1 ปี และไม่มีพื้นความรู้หรือ ประสบการณ์ทางสาขาวิชา นี้เลย มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีประสบการณ์ทางด้านนี้จากการเข้ารับ การอบรม และในกรณีที่วิทยาลัยครูขาดอาจารย์ที่จบสาขา นิเทศศาสตร์โดยตรง ผู้บริหาร ส่วนใหญ่จะพิจารณาเลือกผู้สอนจากคนที่จบสาขาใกล้เคียง เช่น ภาษาไทย โสวัตศนศึกษา อุดสาหกรรมศิลป์ เป็นต้น เพราะมีลักษณะเนื้อหาวิชาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสาขา นิเทศศาสตร์ได้

1.2 อาจารย์

ส่วนข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอาจารย์ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ ระหว่าง 30 - 39 ปี มีอายุราชการ และประสบการณ์การสอนในวิทยาลัยครูอยู่ในช่วง 11 - 15 ปี และมีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโทมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า

อาจารย์ผู้สอนวิชานิเทศศาสตร์ส่วนใหญ่ไม่ได้จบทางด้านนี้มาโดยตรง แต่เป็นอาจารย์จากภาควิชาเหล่านี้ คือ ภาษาไทย โสตทัศนศึกษา วิทยาการจัดการ บรรณารักษ์ อุตสาหกรรมศิลป์ และจิตวิทยา มากน้อยตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า อาจารย์ประจำที่สอนในสาขาวิชาเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่ได้มีวุฒิทางการศึกษา และวิชาเอกที่ตรงกับสาขาวิชาที่สอน นอกจากนี้ยังพบว่า อาจารย์ที่สอนอยู่นั้นส่วนใหญ่แล้วมีประสบการณ์ในการสอนวิชานิเทศศาสตร์มาเพียง 1 ปีเท่านั้น และมักจะได้รับความรู้จากการเข้ารับการอบรม จากสภาพของอาจารย์ดังกล่าวนี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจะ เป็นผลกระทบถึงคุณภาพของนักศึกษาในที่สุดด้วย เพราะตามหลักการจัดบุคลากรเข้าสอนตามหลักสูตรนั้น จะต้องจัดให้ตรงกับความรู้ความสามารถและความถนัดของผู้สอนมากที่สุด ดังจะเห็นได้จากแนวความคิดของสังต์ อุทรานันท์ (2527 : 264) ที่ว่า "การจัดครูเข้าสอนจำเป็นจะต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถ ตลอดจนความสมัครใจของครูแต่ละคนด้วย"

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความรู้ในเรื่องการสื่อสารเพื่อการพัฒนา คุณสมบัติของนักสื่อสารพัฒนาการ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอน และแนวโน้มในการผลิตบัณฑิต

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาพบว่าทั้งผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนต่างก็มีความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาเป็นส่วนใหญ่ และยังมีความคิดเห็นสอดคล้องกันอีกว่า ต้องการศึกษาค้นคว้าความรู้ และเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาเป็นอย่างมากด้วย รวมทั้งมีความเห็นว่ นักสื่อสารพัฒนาการมีส่วนในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมาก และวิทยาลัยครูก็ควรจะมีบทบาทในการผลิตนักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่นอย่างมากเช่นกัน ซึ่งตรงกับทัศนะของสุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2530 : 2) ที่ว่า นักศึกษาในวิทยาลัยครูส่วนใหญ่เป็นคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งรู้เข้าใจ สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นตนเอง และจากสภาพปัจจุบันจะเห็นได้ว่างานด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์เข้าไปมีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับท้องถิ่น แต่ก็ยังขาดผู้ที่มีความรู้ ความตั้งใจ และสามารถสื่อสารกับคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้รู้เรื่อง เข้าใจ โดยใช้ภาษาที่ถูกต้องและสามารถแปลงสารของรัฐบาลให้เป็นสารที่คนในท้องถิ่นนั้นสามารถรับได้ ดังนั้นวิทยาลัยครูจึงเป็นสถาบันที่เหมาะสมที่สุดที่จะผลิตบัณฑิตเพื่อเป็นนักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่น

2.2 คุณสมบัตินักสื่อสารพัฒนาการ ด้านความรู้ความสามารถและ คุณสมบัตិเฉพาะตัว

พบว่าทั้งผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติด้าน
ความรู้ความสามารถที่นักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่นควรมี เช่น มีความรู้ทางด้าน
ทฤษฎีและหลักการทางนิเทศศาสตร์ สามารถเข้าใจกลุ่มคนที่มาติดต่อสื่อสารด้วย มีความรู้
และเข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นที่ตนปฏิบัติงานอยู่เป็นอย่างดี และมีความ
สามารถในการโน้มน้าวใจ เป็นต้น

ส่วนในด้านคุณสมบัติเฉพาะตัวของนักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่น
พบว่า ทั้งผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นตรงกันเป็นส่วนใหญ่ว่า นักสื่อสารพัฒนาการ
ในระดับท้องถิ่นควรจะเป็นผู้ที่คนในท้องถิ่นให้ความเชื่อถือ สนใจเกี่ยวกับงานพัฒนาท้องถิ่น
มีความสามารถในการจูงใจคน รู้จักคัดสรรใจและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างดี เป็นต้น

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนด้านเนื้อหาวิชา ด้านวิธีสอน อุปกรณ์การสอน และการประเมินการเรียนการสอน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนในด้านเนื้อหาวิชาพบว่า ผู้บริหารและอาจารย์
มีความคิดเห็นตรงกันว่า ควรจะเน้นความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ให้มากที่สุด รองลงมา
เป็นเนื้อหาวิชาที่เน้นให้บัณฑิตประกอบอาชีพอิสระได้และวิชาที่เน้นการฝึกปฏิบัติฝึกทดลอง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนในด้านวิธีสอน พบว่าทั้งผู้บริหารและ
อาจารย์ต่างก็มุ่ง เน้นให้ความสำคัญกับวิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกปฏิบัติจริงโดยให้
ออกฝึกภาคสนาม ดูงานนอกสถานที่ สัมมนาและอภิปรายกลุ่ม ใช้สถานการณ์จำลองเพื่อแก้
ปัญหา ให้ผู้เรียนจัดกิจกรรมกันเอง ค้นคว้าทำรายงานรวมทั้งการศึกษาเฉพาะกรณี (Case
Study) และการแสดงบทบาทสมมติมากขึ้นตามลำดับ และต่างก็เห็นว่า ควรใช้วิธีการสอน
แบบบรรยายให้น้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันตยา เพิ่มผล (2530: 151)
ที่เสนอแนะว่า "วิชาวารสารศาสตร์และการประชาสัมพันธ์ เป็นวิชาชีพที่ต้องมีการเรียนภาค
ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ วิธีสอนแบบบรรยายจึงไม่ค่อยเหมาะสมเท่าใดนัก จึงน่าจะใช้การฝึกปฏิบัติ
จริงให้มากที่สุด สำหรับการสอนแบบบรรยายควรใช้ผสมกับวิธีแบบอื่น ๆ ด้วยจึงจะเกิดผลดีที่สุด"
ในกรณีเกี่ยวกับการดูงานนอกสถานที่นั้น นับว่าเป็นกิจกรรมการเรียนที่เหมาะสมกับการเรียนการสอน

วิชาชีพเป็นอย่างมาก เพราะนักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงได้ดีกว่าการเรียนเฉพาะในห้องเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรนำไปศึกษาดูงานในแหล่งวิทยาการที่เกี่ยวกับด้านนิเทศศาสตร์โดยตรง

ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอน ด้านอุปกรณ์การสอน ทั้งผู้บริหารและอาจารย์ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอนที่ควรใช้ตรงกัน มากน้อยตามลำดับดังนี้คือ เอกสารประกอบ เนื้อหาวิชา นิเทศศาสตร์ หนังสือสำหรับศึกษาเพิ่มเติม วิดีโอเทป ภาพนิ่งสไลด์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ-แผ่นโปร่งใส และเครื่องบันทึกเสียง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและอาจารย์ต่างเห็นความจำเป็นและความสำคัญของอุปกรณ์การเรียนการสอนเป็นอย่างมากว่า อุปกรณ์การเรียนการสอนมีส่วนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น เหมือนคำกล่าวของ เกรียง เอี่ยมสกุล (2511 : 154) ที่ว่า "การสอนที่ดีจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์การสอน เพราะจะช่วยให้ผู้สอนพูดน้อยลงเป็นการผ่อนแรงผู้สอน ช่วยให้ผู้เรียนมีสติปัญญาสูงขึ้น เรียนรู้และเข้าใจยิ่งขึ้น เพราะได้พบกับประสบการณ์หลาย ๆ อย่าง นอกเหนือจากแบบเรียน" สำหรับวิดีโอเทป นับว่าเป็นอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และลักษณะของวิชาที่สอน โดยเฉพาะในสาขาวิชา นิเทศศาสตร์ เช่น สามารถใช้เพื่อฝึกบุคลิกภาพของผู้เรียน และบันทึกภาพที่สำคัญ ในระหว่างการฝึกปฏิบัติ เป็นต้น นอกจากนั้นทั้งผู้บริหารและอาจารย์เห็นสมควรว่า ควรนำเอาสื่อหรือทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น เช่น หนังสือพิมพ์ในท้องถิ่นหรือแม้แต่สื่อบุคคล เช่น ผู้นำท้องถิ่นมาใช้ในการสอนให้มากที่สุด เพราะแหล่งวิทยาการในท้องถิ่นที่ตรงกับสาขา นิเทศศาสตร์ ปัจจุบันได้มีอยู่ในท้องถิ่นมากพอสมควร การได้นำนักศึกษาไปดูงานในสถานที่ดังกล่าว และทำรเข็ญวิทยาการในท้องถิ่นมาสาธิตหรือให้ความช่วยเหลือนั้น นอกจากนักศึกษาจะได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้และทักษะด้านวิชาชีพแล้ว ยังเป็นการแก้ปัญหาเรื่องการขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่ตรงกับสาขาวิชาที่สอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วอลเตอร์ (Walter A. Wittch 1967 : 68) ดังที่ว่า "วิธีการใช้ประโยชน์จากแหล่งความรู้ในชุมชนนั้น มี 2 วิธีใหญ่ ๆ คือ การนำบุคคลหรือสิ่งของมาสู่ห้องเรียน และการนำชั้นเรียนออกสู่ชุมชนจริง ๆ" สำหรับภาพยนตร์นั้น ทั้งผู้บริหารและอาจารย์เห็นตรงกันว่า เป็นอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ควรนำมาใช้ให้น้อยที่สุด

ในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอน ด้านการประเมินการเรียน การสอน ทั้งผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นตรงกันอย่างมากว่า ควรประเมินการ

เรียนการสอนโดยการทดสอบภาคปฏิบัติในสถานการณ์จริง ให้ผู้เรียนค้นคว้าและเขียนรายงาน ส่วนการสังเกตการปฏิบัติงานโดยใช้แบบสังเกตประกอบนั้น ผู้บริหารเห็นสมควรมากกว่าอาจารย์ เกี่ยวกับการนำมาใช้ นอกจากนี้วิธีการประเมินการเรียนการสอนซึ่งผู้บริหารเห็นว่า ควรนำมาใช้มากเช่นกัน ซึ่งต่างจากความคิดเห็นของอาจารย์ คือ การใช้แบบทดสอบ แต่ผู้วิจัยเห็นว่า วิชานิเทศศาสตร์เป็นวิชาชีพที่มีขั้นตอนของการปฏิบัติอยู่เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น การประเมินการเรียนการสอนโดยการทดสอบภาคปฏิบัติในสถานการณ์จริง โดยมีแบบฟอร์ม การสังเกตที่มีคุณภาพจึงเหมาะสมที่สุด ส่วนการใช้แบบทดสอบประเมินผลนั้น ยังไม่ค่อยสอดคล้อง และเหมาะสมกับลักษณะวิชาเท่าใดนัก ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ กันตยา เพิ่มผล (2530 : 155) ดังที่เสนอว่า "การใช้แบบทดสอบ เป็นการทดสอบความรู้ความจำเสียมากกว่า วิธีการปฏิบัติงาน" นอกจากนี้แล้วผู้วิจัยยังมีความเห็นว่า หลังจากการประเมินผลแล้ว ควรมีการชี้แจงข้อบกพร่องให้ผู้เรียนได้ทราบด้วยเพื่อเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับ อันจะทำให้ผู้เรียน ได้ปรับปรุงการเรียนให้ดีขึ้น และทำให้ทราบถึงผลการสอนของอาจารย์ว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ มีข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขอย่างไร อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและกระตือรือร้นในการ เรียนอยู่เสมอ อันจะส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียนในที่สุด

2.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มในการผลิตบัณฑิตหลักสูตรสาขาวิชา นิเทศศาสตร์ของวิทยาลัยครู เพื่อเป็นนักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่น

พบว่า ทั้งผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นตรงกันว่า ควรมุ่ง ผลิตบัณฑิตที่จบออกมาให้สามารถออกไปประกอบอาชีพอิสระได้มากที่สุด และที่สำคัญ รองลงมาคือ ควรมุ่งให้เป็นนักประชาสัมพันธ์ นักหนังสือพิมพ์ในท้องถิ่น นักจัดรายการ วิทยุโทรทัศน์ในท้องถิ่น นักคุณเทศก์ในท้องถิ่น ตามลำดับ ซึ่งตรงกับทัศนะของ สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2530 : 2) ที่ว่า ปัจจุบันนี้อาชีพในด้านนี้อยู่ในความสนใจของผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะเป็น อาชีพที่ทำอิสระได้ไม่จำเป็นต้องเข้าไปในองค์กรต่าง ๆ ทำเอง เปิดบริษัทเอง ออกหนังสือพิมพ์ เป็นประชาสัมพันธ์ ทำธุรกิจต่าง ๆ จุดสาทรรมขนาดเบา หรือจุดสาทรรมทางการเกษตร ก็ต้องการการประชาสัมพันธ์เช่นกัน แต่มีผู้บริหารและอาจารย์เพียงบางส่วนเท่านั้นที่เห็นว่า ยังไม่มีนโยบายและเป้าหมายที่แน่นอน ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากหลักสูตรวารสารศาสตร์และ การประชาสัมพันธ์ที่กำลังเปิดทำการสอนในวิทยาลัยครูขณะนี้ยังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่บางประการ

เช่น ความไม่พร้อมทางด้านสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน บุคลากร และตลาดแรงงาน เป็นต้น จากสาเหตุนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ในการผลิตบัณฑิตสาขานิเทศศาสตร์นี้ ควรจะกำหนด นโยบาย และ เป้าหมายให้แน่นอนและชัดเจนลงไป ว่าควรจะผลิตบัณฑิตออกมาในรูปแบบใด ที่จะให้ตรงกับ ความต้องการของท้องถิ่นและตลาดแรงงาน

และยังมีผู้บริหารและอาจารย์บางท่านได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมุ่งผลิตบัณฑิตเพื่อให้นักสื่อสารขององค์กรหรือหน่วยงานด้านการพัฒนา เป็นผู้เก็บข้อมูลท้องถิ่น และแปลข้อมูลเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งเป็นผู้ออกแบบระบบข่าวสารข้อมูลเพื่อเชื่อมโยง กับองค์กรร่วมในการพัฒนา และเป็นผู้ที่ทำงานร่วมกับพัฒนากรท้องถิ่น หรืออาชีพอื่น ๆ โดยให้ ความร่วมมือหรือให้คำปรึกษาในงานที่เกี่ยวข้องกับสาขานิเทศศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของ การพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตสาขานิเทศศาสตร์ ของวิทยาลัยครู เพื่อเป็นนักสื่อสารพัฒนาการในระดับท้องถิ่น

3.1 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้บริหาร ผู้บริหารเสนอให้มีการเตรียมผู้สอนที่มีความรู้ตรงสาขาวิชาที่สอนให้พร้อม และเพียงพอกับความต้องการ รวมทั้ง ควรมีการเพิ่มวุฒิทางการศึกษาของอาจารย์ด้วย ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ผู้บริหารก็จะได้มีการเตรียมความพร้อมให้กับอาจารย์ โดยสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมระยะสั้นในสาขา วิชาที่สอน ตลอดจนการให้ไปศึกษาดูงาน และการศึกษาต่อ ซึ่งก็นับว่าเป็นการปฏิบัติที่จะก่อให้เกิดผลดีต่อการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น และก็เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องส่งเสริม และพัฒนาบุคลากรประจำการ ให้มีความรู้ความสามารถทันกับความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการ ต่าง ๆ อยู่เสมอ สำหรับสถานที่ที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติงานนั้น ควรจะมีห้องฝึกปฏิบัติงานที่ตรงกับเนื้อหาวิชาที่เปิดสอนอย่างเพียงพอ และเตรียมพร้อมเกี่ยวกับห้องปฏิบัติการและการฝึกภาคสนาม เพราะโดยลักษณะของวิชาด้านนิเทศศาสตร์ เป็นวิชาที่ต้องฝึกปฏิบัติในห้องฝึกปฏิบัติเฉพาะสาขา วิชาอยู่แล้ว เช่น ห้องบันทึกเสียง ห้องถ่ายรูป หรือห้องถ่าย ที.วี. เป็นต้น โดยที่แต่ละห้อง จะมีลักษณะเฉพาะที่ตรงกับรายวิชาแต่ละวิชาเท่านั้น ดังนั้นแต่ละวิทยาลัยจึงน่าจะมีห้องฝึก ปฏิบัติงานให้ครบรายวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติงาน ซึ่งอาจเป็นไปได้ยาก เพราะขาดงบประมาณ ในการดำเนินการ อย่างไรก็ตาม น่าจะมีการใช้ทรัพยากรที่มีภายในท้องถิ่นมาใช้แทน เช่น ห้องปฏิบัติการของสถาบันการศึกษาที่มีอยู่ในชุมชนเดียวกัน สถานประกอบอาชีพอิสระต่าง ๆ เป็นต้น

แต่จะต้องคำนึงถึง ค่าใช้จ่ายของผู้เรียน การคมนาคม ตลอดจนความร่วมมือจากเจ้าของสถานประกอบการนั้นด้วย เกี่ยวกับหลักสูตรนั้นควรมี ปรึชญาและ เนื้อหาของหลักสูตรที่ชัดเจน และควรเปิดถึงปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ และหลักสูตรที่เปิดจะต้องเอื้ออำนวยต่อสถานการณ์ของท้องถิ่น ควรเน้นให้บัณฑิตที่จบออกไปสามารถนำความรู้ที่เรียนมาไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ รวมทั้งควรจะต้องคำนึงถึงความต้องการของตลาดแรงงานด้วย และในการจัดการเรียนการสอน ควรเน้นการฝึกปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี เพราะวิชาชีพที่ขึ้นต้นตอนของการปฏิบัติอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้น การเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานจึงเหมาะสมที่สุด ซึ่งในทางปฏิบัตินั้นควรคำนึงคุณภาพมากกว่าปริมาณ และ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสไปสัมผัสกับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะพัฒนาท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารเห็นว่าควรมีงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมืออุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการและเพิ่มอัตราจ้างบุคลากรทางนิเทศศาสตร์โดยตรงให้เพียงพอ

3.2 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของอาจารย์ อาจารย์

ได้ให้ข้อเสนอแนะตรงกับผู้บริหารในทุก ๆ ด้านที่กล่าวมาแล้วในข้อ 3.1 และอาจารย์ยังได้ให้ข้อเสนอแนะนอกเหนือจากที่ผู้บริหารเสนอมาแล้ว คือ เนื้อหาของหลักสูตร ควรคำนึงถึงขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นนั้น ๆ อีกทั้งควรเน้นและเพิ่มวิชา พัฒนาชุมชน การสื่อสารสาธารณสุข การสื่อสารการเมือง จิตวิทยาการสื่อสาร และควรจะมีวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับด้วยเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสาร และค้นคว้าหาความรู้ สำหรับตัวผู้เรียนอาจารย์เสนอแนะว่า ควรมีการคัดเลือกผู้เรียนที่มีใจรัก และสนใจด้านนี้จริง ๆ รวมทั้งควรมีการทดสอบความรู้ทางนิเทศศาสตร์ก่อนเข้ามาเรียนเป็นพื้นฐานสำคัญ และคัดเลือกผู้เรียนที่มีบุคลิกดี มีความอดทน มีความรับผิดชอบสูง มีน้ำใจดีและเปี่ยมคุณธรรม ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ สมเกียรติ อ่อนวิมล (2530 : 45) ที่ว่า "บัณฑิตทางด้านนิเทศศาสตร์ที่ตลาดต้องการควรจะเป็นคนที่มีอุดมการณ์ มีบุคลิกดี มีความอดทน มีการปรับตัวที่ดี แต่ยืนหยัดในอุดมการณ์ที่ถูกต้องและมีคุณธรรม" อย่างไรก็ตามควรมุ่งฝึกผู้เรียนให้มีความรับผิดชอบ ต่อสังคมที่เป็นภูมิลำเนาของตนเองให้มาก โดยนำความรู้และสิ่งที่ได้เรียนมาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นของตน

ส่วนข้อเสนอแนะอื่น ๆ อาจารย์เสนอว่า วิทยาลัยครูและ

กรมการฝึกหัดครูควรให้ความสำคัญและมีนโยบายที่แน่นอนในการผลิตบัณฑิตสาขานี้ อาจารย์สาขา

นิเทศศาสตร์ในมหาวิทยาลัยที่ได้รับการยอมรับ ควรเปิดตัวบริการให้ความรู้โดยการเป็นวิทยากร ในการบรรยายให้มากขึ้น รวมทั้งวิทยาลัยครูควรจะรู้จักนำเอาบุคลากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นเข้ามา มีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิต ซึ่งอาจจะเป็นทางด้านทฤษฎีหรือปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิทยาลัยครูควรมีการประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ในระดับท้องถิ่นให้เข้าใจ ยอมรับ และให้ความร่วมมือในการฝึกงาน ดูงานและรัฐควรมีอัตราจ้างสำหรับนักสื่อสาร พัฒนาการในระดับท้องถิ่นด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยพบว่า ทั้งผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นตรงกันว่า ควรมุ่งผลิตบัณฑิตที่จบออกมาให้สามารถออกไปประกอบอาชีพอิสระได้มากที่สุด ดังนั้นผู้วิจัย จึงเห็นว่า ในการสร้างหลักสูตรนิเทศศาสตร์ของวิทยาลัยครู เพื่อผลิตบัณฑิต เป็นนักสื่อสาร พัฒนาการในท้องถิ่น ควรมุ่งให้ความรู้ทางธุรกิจ เช่น การตลาด การบริหาร เป็นต้น ตลอดจน ความรู้รอบเกี่ยวกับท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย เพื่อให้บัณฑิตที่จบออกมาสามารถประกอบ อาชีพอิสระได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากการวิจัยยังพบอีกว่า ทั้งผู้บริหารและอาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรมี ห้องปฏิบัติการให้เพียงพอและตรงกับงาน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าอาจจะ เป็นไปได้ยากเนื่องจากจะ ต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการสูงมาก วิทยาลัยครูแต่ละแห่งจึงควรมุ่งผลิตสื่อราคาถูกลง ที่เหมาะสมกับท้องถิ่น และนำทรัพยากรที่มีภายในท้องถิ่นมาใช้แทน เช่น ห้องปฏิบัติการของ หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นเดียวกัน สถานประกอบอาชีพอิสระต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่ง เป็น การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้ง เป็นการให้ผู้เรียนมี ประสบการณ์จริงและสร้างสัมพันธ์กับตลาดแรงงานด้วย

3. ในการที่จะผลิตบัณฑิตสาขานิเทศศาสตร์ของวิทยาลัยครู เพื่อ เป็นนักสื่อสาร พัฒนาการในระดับท้องถิ่นนั้น วิทยาลัยครูจะต้องมี แผน นโยบาย และ เป้าหมายที่ชัดเจน รวมทั้งต้องคำนึงถึงศักยภาพและความพร้อมของวิทยาลัยครูแต่ละแห่งด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านบุคลากร หลักสูตร และอุปกรณ์การเรียนการสอน

4. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กพ. สถานประกอบการต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อที่ว่าหน่วยงานเหล่านั้นจะได้รู้จักบัณฑิตสาขาที่ผลิตออกมา แล้วกำหนดไว้ในคุณสมบัติของผู้สมัครงาน และได้รับการยอมรับ

5. ควรเปิดหลักสูตรให้ถึงระดับปริญญาตรี เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของนักสื่อสารที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่น
2. ควรมีการสำรวจความต้องการของท้องถิ่นต่อบัณฑิตสาขานี้
3. ควรมีการติดตามผลบัณฑิตที่จบไปแล้วว่า มีปัญหาหรือตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานมากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นการประเมินคุณค่าการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ ว่ามีความเหมาะสมต่อสภาพปัญหา และการพัฒนาท้องถิ่นมากน้อยเพียงไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย